

Sămănătorul

Revistă Săptămînală

Supt îngrijirea d-lor :

AUREL C. POPOVICI

PENTRU PARTEA POLITICĂ.

D. ANGHEL, ST. D. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

AUREL C. POPOVICI. — Invățămînt și Educație. II.

R. D. MIRCEA. — Cupidon (poesie).

MIHAIL SADOVEANU. — Scrisoare de vară.

D. ANGHEL. — În căutarea Tabiei a XVIII.

C. SANDU-ALDEA. — Pescar de Islanda (trad. din Pierre Loti).

MIHAIL LUNGIANU. — În seara de Sfintu Gheorghe.

* * * — Revista Generală.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET o. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

În țară . . . 20 bani

În străinătate 25 „

ABONAMENTUL ANUAL :

În țară . . . 10 lei

În străinătate . 12 „

„MINERVA“

Institut de arte Grafice și Editură B-dul Academiei, 3
— Edgar Quinet, 4 Bueurești.

A apărut :

POEZII POSTUME

Ediție nouă

DE

M. EMINESCU

Prețul: Lei 1.50

De vânzare la toate librăriile din țară

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCURȘTI

ABONAMENTUL ANUAL
În țară . . . . . 10 lei
În străinătate . . . . . 12 »

INVĂȚĂMINT SI EDUCATIE

II.

În altă parte Förster mărturisește că după studii îndelungate de psihologie (Förster e docent la politehnicul din Zürich și scrierea sa *Jugendlehre* a trecut în curind peste 20 de ediții) și de educație practică, el s'a convins pe deplin de *absoluta imposibilitate pedagogică* a orî și cărei educații a tinerimii în afară de religione.

Chiar dacă școala nu ar fi alt-ceva de cît un institut pentru pregătirea tinerilor pentru cariere și ea totuș ar trebui să introducă în programul ei *formarea caracterului, cultura morală*, căci nenumărați oameni suferă naufragiu în carierele lor sau se înămolesc în ele nu pentru-că nu ar fi avînd cunoștințe sau îndemînare, ci pentru-că le lipsește cea mai elementară înțelepciune în tratarea cu oamenii, cea mai simplă stăpînire de sine, sau pentru-că nu au fost făcuți atenți, din vreme, asupra obiceiurilor lor nenorocite sau, în fine, pentru-că gîndeau ușuratic asupra lucrurilor pline de consecințe grave. ¹⁾ Cu tărie combate Förster iluziunea secolului al XVIII (tot al XVIII !..) și a lui Herbart că instrucția poporului ar fi echivalentă cu ridicarea lui morală, că cultura morală ar fi un produs secundar al celei intelectuale. Pentru-că e absurd să-ți închipuești că cultura unui popor se poate judeca după numărul celor ce știu scrie și ceti. Chestia este *la ce-î servă* poporului scrisul și cetitul; *în ce legătură sînt cunoștințele lui cu interesele cele mai mari și cele mai vitale ale națiunii; ce anume citește poporul*. De aici depinde totul; de aici depinde dacă cultura lui e sau nu temeinică, dacă va deveni o fericire sau un—blestem pentru om, pentru națiune. Förster citează o conferență de la congresul pentru studiul copiilor, ținut la Chicago (1900), în care de asemenea se constată că instrucția de astăzi *desvoltă mintea în detrimentul inimii* și genește orî ce iubire din familie. «Puteri

¹⁾ Förster, *Jugendlehre* p. 6.

reacționare (!) sînt, în fond, tocmai acele tendințe cari, în consecințele lor produc un regres în cultura inimei și a voinței în favorul progreselor în științe și ale capacității de lucru» ¹⁾

Adevărul acestei constatări nu-l va tăgădăui nimeni din cei ce petrec cu luare amiute «progresele» noastre moderne. Și tot așa nu ne va fi scăpat faptul că în loc de generații tot mai zdravene, ne urmează generații tot mai slăbănoage și mai nervoase. Cauza este, între altele, că omul modern de continua grije de sănătatea trupului său, *prea a uitat grija de sănătatea sufletului său*. Și totuș, sănătatea trupezască e într'o mult mai mare măsură treaba sufletului de cît s'ar crede în epoca științelor naturale ! Și nimic nu este mai nesănătos pentru omul întreg de cît starea sufletului «modern»... ²⁾

Școala publică de azi nu numai că nu contribuie la educația voinței și a sentimentelor, ci adesea strică și pe copiii cei buni. Astăzi, cînd contagiunea psihică într'o mulțime de oameni, cînd sugestiunea de la om la om e mai bine cunoscută, lucrul nu e de mirat. Acestea le constată și Förster și citează în această privință părerea unui pedagog englez, Mr. Arnold, care zice că școalele publice sînt adevărate focare de viții (*public schools are the very seats and nurseries of vice*). ³⁾ Dacă în *Englîtera* se fac asemenea constatări, să ne mai mirăm de ele în alte țări?...

Primejdia e mai ales mare în țări cu tendințe democratice din ce în ce mai accentuate. Poporul nu se poate guverna el pe sine, ori ce ar susține idealistii și ideologii democrației integrale. El are nevoie de conducători. Iar dacă are parte de conducători buni, el poate *colabora* la înaintarea binelui public. Dar tocmai de aceea, tinerele generațiuni trebuiesc pregătite în mod serios pentru o serioasă colaborare. Förster arată ce puțin se discută și ce puțin se face în materie de disciplină școlară și găsește cauza în faptul că *cele mai multe seminare pedagogice europene sînt adevărate grajduri de ale lui Augias, pline de fleacuri abstracte și de savantlic cărturăresc steril și chinuitor*; grajduri de ale lui Augias pline de înspăimîntătoare deprisosuri cari oflesc mintea și inima candidaților de învățămînt. ⁴⁾

De aceea *formarea caracterului* trebuie să devină preocuparea principală a școlii de Stat, dacă Statul nu vrea să se pomenească cu întregi generațiuni de declasați și anarhiști. Iar în această privință, nimic nu se poate face fără disciplină, fără ascultare. În ziua

1) Ibidem pag. 8.

2) Ibidem p. 698.

3) Förster, *Schule und Charakter*, pag. 24.

4) Förster, *Schule und Charakter*, pag. 87.

de azi însă, iarăș un efect al filosofiei politice superficiale și utopiste din secolul al XVIII, lumea nu prea vrea să știe de ascultare. Dar este ascultare și ascultare. Ca să formezi un caracter, nu trebuie să-l strivești prin ascultare oarbă, prin dresare continuă, ci mai ales să cauți să deștepți treptat în sufletul copilului *dragostea* pentru disciplină, pentru ascultare, făcându-l să înțeleagă rostul ei ca mijloc, ca drum spre libertate, ca emancipare de încăpăținarea înăscută. Virtutea nu trebuie să apară elevului ca o robire a individualității, ci ca o liberare a ei de robia patimelor omenești. De aceea și Förster face, în nenumăratele sale pilde, mereu apel la *eroismul* din sufletul tinerimii de a-și birui pasiunile și zice că e surprinzător cu cât entuziasm ascultă elevii îndată ce te adresezi la voința lor morală, la sentimentul lor de demnitate — dacă ști când și cum să procedezi...

Cu drept cuvânt se ridică el în contra frazelor stereotipe astăzi despre «surmenaj» și arată că elevii nu lucrează bucuroși, și orice muncă intelectuală îi obosește repede *tocmai* pentru că nimeni nu se gîndește a le deștepta *voința* și *gustul* pentru obiectul respectiv, nimeni nu le deschide astfel cele mai adînci și nesecate izvoare de putere de lucru, *izvoarele sufletești*.

«Se caută printr'o metodică rafinată a le face elevilor învățarea și lucrul atît de amuzante încît *lipsește* orice motiv *pentru o puternică biruință a inclinărilor rele*»... Nu dorința de petrecere trebuie satisfăcută, ci cerința omului cu voință și cu rațiune care cere să biruească greutatea și să ajungă a fi stăpîn pe materie. Numai *acest* motiv corespunde problemelor vieții reale care nu se presintă totdeauna în forma jocului, a excitației simțurilor și a petrecerii interesante ¹⁾.

Toată chestia este a împăca libertatea cu disciplina în sensul unei discipline inteligente, benevole. «Și întocmai după cum singura politică socială adevărată *consistă în obișnuirea de a te ajuta însuși*, — (Erziehung zur Selbsthilfe), tot astfel și singura disciplină școlară *consistă în a crește pe elevi așa ca ei înșiși să țină disciplină*» ²⁾.

Dar spre acest scop nu e nicîo trebuință ca copilul să priceapă cu mintea sa numai decît tot ce îi se cere să facă. Asemenea metodă raționalistă, din contră, îi *strică* caracterul. Căci îmboldurile cele mai adînci ale caracterului nici nu pot fi analizate în chip raționalist. Consentimentul elevului trebuie să vină din pornirea profundă a sufletului care tinde la libertate intelectuală și care este astfel aliata

¹⁾ Ibidem pag. 126.

²⁾ Ibidem pag. 142.

născută a tot ce silește pe om la supunere și modestie. *Caracterul înțelege mai repede ce se cuvine, decît rațiunea și simțurile* ¹⁾.

Dați elevilor o *educație îngrijită*, deșteptați și întăriți *voința lor morală, dați-le gustul de a lucra, deprinderea și ambițiunea de a învinge dificultățile și de a se distinge*, — și ați făcut mai mult pentru interesele lor ulterioare în viață, decît dacă ar ști pe Larousse cel mare pe dinafară. Caractere puternice, suflete mari îi trebuiesc unei națiuni, oameni entuziaști pentru mărirea țării și gata a se expune pentru ea, nu calculatori ai meritelor după note și puncte, nu vinători de slujbe și nici savanți pedanți, nici reformatori de respintii, lăr-muitori și nuli. Dar asupra tuturor acestor chestiuni sper să revin-pe larg.

AUREL C. POPOVICI.

CUPIDON

Cupidon, copil de floare,
Care leagă multe vieți,
A plecat la vînătoare
Cu-a lui tolbă de săgeți.

Și-i așa frumos de pică,
După el poftă să și mori,
Are gura mitilică
Jar săgețile de flori.

Cînd în inimă de fecioare
Ale lui săgeți se frîng,
Vai! atît de rău le doare...
Dar el rîde, ele plîng.

De îl mîngie o clipă
Răsfățat pe brațe moi,
A plăcerilor risipă
El o cere înapoi.

Și de-l bleastemă amarnic
Pentr'un singur sărutat,
Cupidon, copil sburdalnic,
N'are frica de pacat.

R. D. MIRCEA.

SCRISOARE DE VARA

Prietinilor D. Anghel și St. O. Iosif.

Dragi prietini! *Sămănătorul* din urmă și scrisoarea voastră m'au găsit între albine, în freamătul dulce al muncii lor. Deschizînd și revista și scrisoarea, am dat peste *farsa* voastră, — și iată-mă silit să scriu impresii de la serbările bucovinene tocmai în vremea cînd am mai puțină înclinare pentru asta.

¹⁾ Ibidem pag. 145

Acuma, la noi, e vremea cînd lumina verii deschide zări nemărginite, murmurile line de vînt cresc prin pădurile de livezi, cînd e așa de bine să stai, să vizezi, să privești departe, pe dealurile Halmului, pe care lunecă umbrele nourilor din înălțimi...

Notița voastră, articolașul pe care mi-l cereți, mă'nspăimîntă. Ce pot să fac eu? — Să cerc să-mi adun impresiile de la Cernăuți în oaste rînduită? Peste puțință! — Să rămie neîndeplinită o făgăduială dată cetitorilor, — de și eu nu m'am făcut vinovat cu ea? Să pară că așa de curînd am uitat pe *Junimeni*, cu serbările lor solemne și așa de prietenești totuși, să fi trecut ca și cum nici n'ar fi fost simțirile din seara reprezentației *Zorilor* și drumul la sfîntul mormînt de la Putna?

Nu știu cum să fac. Imi aduc aminte de toate, lămurit, căldura clipelor acelora o simt încă, totuși nu-mi vine să scriu. E prea curînd: întimplările au nevoe să se cufunde în trecut, de unde să ni s'arate într'un vâl de poezie, să le privim cu ochii duși și să rostim cu un ușor accent de melancolie: «A fost odată...».

Acuma aș putea să spun ce-au mai spus și alții: că domnul Cornel Corneanu, președintele *Junimii* a organizat admirabil serbările, că în seara *comersului* am avut o plăcere nouă, necunoscută în nedisciplinata noastră viață de dincoace; că la șezătoare și la reprezentarea *Zorilor* a fost o însuflețire care ne-a făcut să întrezărim în viitor alte zile pentru înstrăinatul Cernăuți; că în sălile *junimii* am avut o clipă de emoțiune privind cu ochii și simțind cu inima lîngă mine, în juru-mi, cea mai frumoasă pagină de istorie cultural-națională pe care a creat-o în viața lui profesorul Onciul, sărbătoritul acelor zile.

Astea au fost spuse însă în amănunt de alții.

Și despre mormîntul de la Putna ași vrea să scriu ceva. Mă gîndesc — și parcă fac tăcere în bolta mănăstirii. Nu văd pe nimeni lîngă lăcașul de piatră al sfîntului nostru voevod. Numai o candelă prîvighează și o umbră tristă plutește peste colțul rece. Mii de oameni au trecut pe-acolo și au ros lepezile din preajmă... Dar așa, singur și neguros, mormîntul îmi pare altul. Acolo zace țărîna mută a unui arhanghel, și în juru-i ași vrea tăcere adîncă și sufletele și pașii cu grea sfială să se apropie... Noi, atuncea, am fost mulți, am umplut biserica; — de-aceia acuma mă întorc singur acolo, în închiuire, mă așez într'o strană și visez, cu tîmpla sprijinită în palma dreaptă... Așa poate toți se întorc cu sufletul îndărăt, — și poate clipa aceasta de reculegere în tăcere țintuește cu adevărat o icoană în minte.

Nu, despre simțimintele mele, despre ce a fost în zilele acelea

patru în pierduta noastră grădină, despre fiorul de înfrățire și înălțare națională, — orice ați face, n'ași putea scrie acum. Fiecare rod la vremea pirgului!

*

Nu mai înainte de a încheia scrisoarea aceasta ași vrea să aduc aminte lui Ștefan Iosif despre seara *Zorilor*, despre cununa lui de lauri de argint, și despre clipa aceia cînd a trebuit să iasă pe scenă pentru o oare-care apoteoză. Prietinel a avut o sfială firească: — Nu pot merge!... — Atunci toată lumea aceia de pe scenă, care-l sărbătorea și aștepta ceasul acela, a rămas încremenită și neîncrezătoare și prietinel, cînd i-a văzut, a înțeles că pricinuește un dezastru! Toate fețele erau speriate! Atunci domnul regisor cu ton de poruncă a rostit: Pofțiți înlăuntru! Dumneavoastră stați aici! — Și prietinel a plecat capul, apoi și l-a ridicat cu ochii la cer, și ca un martir l-am văzut noi cu toții. O singură mîngiere poate avea: că atît Iustina cît și mama-Anisia îl întovărășiau, — și trebuie să vă aduceți aminte că aceste personaje ale *Zorilor* erau foarte gingașe la Cernăuți...

Ași vrea să vă mai aduc aminte că la ieșirea de la reprezentație ploua, și Iosif a pornit cu noi, pe furiș, ducîndu-și cununa de lauri sub redingotă; și mergea așa de grăbit și zgribulit ca un melancolic cîntăreț din arcuș.

Din petrecerea noastră de patru zile în Bucovina, din lucrurile prozaice, mi-a mai rămas amintirea nedeslușită a trei ceasuri de somn. Se pare că oamenii, cînd se adună la împrejurări de acestea, grozav urăsc odihnitorul pat, și nu știu să fi văzut oameni mai vioi de cît frații noștri de dincolo și chiar de cît noi în înfrățirile acelea cînd ochii luceau, vorbele erau pline de dragoste și paharul sticlea în bătaia luminilor de lampă.

La clipele vesele s'a adăogit drumul nostru la Putna, într'un tren care mergea pe drumul mare domol, tras de o mașină cu grele gîfiri. Domnul Constantin Berariu, prietenul nostru și al lui «Făt-frumos în grădina Sfintei Vineri», a avut vreme să sară din tren și să dea o fugă pînă acasă ca să-și aprindă o țigară... Ba a avut cînd să vadă și afacerile biroului său administrativ din Rădăuți. Și întorcîndu-se fără să gifie, a putut să fie de față împreună cu noi la un indemn al conductorului către un călător țaran: — Nu mai ai vreme de scos bilet aicea, îi zicea. Du-te repede pînă la stația cealaltă din capătul țirgului și scoate de acolo... Pe urmă așteaptă-ne, că venim și noi îndată...

Iar la Putna, umblînd la Casa Națională, admirînd pe oamenii cu înfățișare de arcași de odinioară, mergînd ba la peștera pusnicului

Daniil, ba la mănăstire, — vedeam cum un oare care om sprinten se tot ținea de noi și cînd ne opream ne făcea semn să stăm nemîșcați. Era un fotograf amator, bărbier în ceasurile lui obișnuite. C'o mină, gingaș, îndeplinea lucrarea deschiderii și închiderii aparatului, apoi cu alta se descoperea grațios, ne zîmbea și trăgea un picior îndărăt...

Lună seara, la 26 Maiu, *comers festiv*; a doua zi parastas în amintirea dispăruților *Junimeî*, șezătoare, banchet, seara reprezentarea *Zorilor*; a treia zi drumul la Putna; toate aū trecut foarte curînd, deși la zilele noastre se adăogeaū ceasurile nopții. Și în a patra zi, Joi, foarte de dimineață, pe răcoare, pornim cu trăsura. Acuma tăceam și priveam țara mănoasă care se destășura în tablouri neistovite, veșnic născînd din aburul dimineții. Tăceam și ne gîndeam. Știu bine, că durerea cea mai mare a anilor noștri ce vin ar fi s'o vedem înstrăinată cu desăvirșire... Și ne mai gîndeam că ar trebui să mai călcăm în multe rînduri țărîna aceia care a gemut sub pașii oștirilor noastre odinioară, să ne simțim mai aproape toți cei ce suntem frați și să scăpăm sufletele mulțimii de înstrăinare, de prăpastia în care se prăbușesc fără urmă slabiî. Nicî totograful să nu mulțumească în limbă străină trăgîndu-și piciorul îndărăt, nicî limbile să nu vijie așa de cumplit a Vavilon în preajma Putnei. Poporul nostru, cu doina lui, și cu nevoile lui, să poată stărui în hotarele strămoșești. Și ne mai aducem aminte și de vorbele vornicului din Putna, un bătrîn român, cu ochiul tînăr și cu glas puternic:

— Ștefan-Vodă a fost un viteaz mare cum n'a mai fost altul pe lume... El a bătut pe dușmanî în vechime și a apărat Moșia... Așa să ne intovărășim și noi și să luptăm, ca să n'o pierdem.

Pornind dela gîndul acesta al vornicului, mă gîndesc că sărbătorile *Junimii* sînt un semn al vremii. Și semne ale vremii mai sînt și altele...

Vă rog să mă iertați, prietinilor, că nu v'am trimis literatură serioasă cum ași fi făcut poate, în alte zile pe cari le sacrific muzelor. Acuma gîndurile mi-aū umblat la întimplare, așa cum vîntul ușurel de-afară umblă a lene prin grădinî: icî rupe o frunză, dincolo desfoiază o floare: presară aminturi. Voi sinteți mai fericiți, ca și albinele către care mă grăbesc: în fagurii versului adunați mierea simțirii voastre...

Și după această prețioasă imagine, nu-mi mai rămîne decît să vă înbrățișez frățește.

MIHAIL SADOVEANU.

IN CĂUTAREA TABIEI A XVIII

(DIN AMINTIRILE UNUI FUNCȚIONAR DOBROGEAN)

Am avut întotdeauna o deosebită aplecare pentru ficțiunii. De aci, domnul Administrator a chibzuit în înalta sa înțelepciune, că nimeni n'ar fi mai chemat de cît mine să facă o anchetă, asupra loturilor fictive din comunele Caratai și Allacap. Cu toată viforita de afară m'am supus dar, și am plecat. Zic m'am supus, căci funcționarul, odată ce a făcut gestul solemn și a jurat pe sfinta cruce, trebuie să se considere amputat de liberul său arbitru. Unul gîndește pentru toți și ajunge. De aci lipsa de personalitate la funcționar, — uniformitatea e rezultanta bugetivorului. — Cu aceste gînduri mi-am tras gugiul pe ochi, și lăsînd marea să protesteze pentru mine sub geamurile Administratorului, am luat cu resemnare drumul spre Caratai.

Afară ninge, și de la o vreme, cai, trăsură, vizeteu, plus nenorocitul funcționar ce eram, devenisem imaculați ca o plăcintă din galantarul unui cofetar. Crivățul suflă din resputeri cercînd să-mi dea în fine inamovibilitatea ce o speram dela minister cu atita răbdare.

În sfîrșit, după cîteva ciasuri de suferință, un cîmp de bujori mișcători răsări ca într'un miraj după un dimb alb de zăpadă, și bujorii aceia erau fesuri — iar fesurile acelea Caratai.

Funcționarul, însoțit de hogea și de primar, și-a făcut datoria cu ficțiunile, și apoi cînd muezinul s'a urcat în minaret ca să interpeleze după obicei pe Mahomet, omul legii și-a urmat drumul spre Allacap.

De aci înainte însă am avut tovarăș de drum pe badea Bucur.

Vintul acuma ne dă brînci din spate, și sănioara lunecă de-alungul Valului, care șerpue, urcă, coboară și reapare la infinit în fulguirea de zăpadă. Badea Bucur mă învelește cu grijă ca pe un funcționar ce sînt și caută să mă distreze cu vorba lui glumeață. Într'un tirziu mina lui roșie de frig înalță biciul și-mi atată cîteva puncte care ard departe în singurătatea polară.

«Acolo-i Allacapu» — și după un răstimp de tăcere parcă aducîndu-și aminte: «Apoi, ce vezi dumneata acuma, nu măi era așa înainte vreme, ci Allacapu era coada unui ghiol, de veneau caicele turcești cu bucate tocmai dela Cerna-Vodă, și numai hit tirziu cînd a fost și a venit Englezii de-au făcut drumul de fier cu zid înalt de piatră că se vede și astăzi la Dunăre cînd scade apa, de bat valurile întrînsul, atuncia numai s'a scurs ghiolul, de ne-am făcut noi cu pămînt și ne-am ridicat tîrla și perdeaua care-o vezi colo, după ridicătura aia de piatră».

Și dacă l'am întrebat eu de tirlă, mi-a răspuns:

«Amu, cu tirla asta'î altă poveste. O tot fi vre-o paisprece ani de atunci, cînd a venit D-l Tocilescu, pe care cred că-l cunoașteți și dumneavoastră, c'apoi a mai venit el cu studenții cînd cu Adam-Clissi. Da era într'o sară bunăoară ca acuma, eu eram la tirlă, da el venea șontic-șontic cu o căruță de-a lungul valului, și era cu un neamț bărbos și cu ochelari pe care mi l-a pomenit ca director la muzeul din Berlin. Și dac'o venit la tirlă, i-am dat eu un pahar cu vin de-a băut el ca la un deget dintrînsul¹ și pe urmă a scos o carte și m'a întrebat, nu cumva e vre-o urmă de tabie pe aice, că în cartea aceia nemțească zicea că pe locurile astea trebuia să fie tabia a XVIII! și mai zicea de-o tirlă și de-o fabrică de pielărie, parcă atita ne mai lipsea, dragă Doamne. A mai băut el ca un deget de vin, s'a mai uitat prin cartea aceia și mi-a mai spus că valul¹ ăsta de pămînt care străbate Dobrogea noastră l-a făcut Domnul¹ Traian, ca să ne apere de barbari ce veneau buluc așa de la nord dinspre Caratai, și că ici, unde-î tirla noastră, era cetate strajnică cu două rînduri de ziduri, de ședeau ostași zi și noapte și păzeau pe ele.

Dă! așa o fi fost, că eu ce să știu!? —

Apoi a schimbat vorba și m'a întrebat: Badeo, da or fi fiind bătrîni pe-aice, și ce se pomenește de valul ăsta de pămînt prin partea locului?

Și ce mi-a trăsnet mie o năsbîtie prin cap, că de unde să știe bătrîni, cit de bătrîni or fi ei, de ce s'a petrecut acu două mii de ani, și i-am turnat una sdravănă:

— «Apoi este un bătrîn, Ali-Memet, care o fi trecut două-zece peste sută, și cînd eram eu într'o seară cu el la cafenea, spunea c'a apucat de la un strămoș al lui că Domnul Traian a trăit mulți ani pe meleagurile noastre, — că pe vremea aceia, cum venea el de la răsboi, pe cei prinși îi strîngea cu harapnicul și-î punea să ridice zid pînă se sfirșeau de trudă, că zicea el: Zidiți mă, că n'avem vreme de pierdut, că peste două mii de ani o să vie un nepot de-al meu Bucur să-și facă tirla pe aici, și-o avea cu ce-și apăra oile, săracul! Iar ei ridicau de zor, sub șfichiul harapnicului, turnau lut de dimineața pîn' în sară, îl netezau cu mistria pînă l-au înălțat așa cum îl vezi astăzi, de stă ca o perdea, și-mi apăra tirla de oi dinspre crivăț...»

Da el, cînd a auzit una ca asta, nu mai putea de bucurie și cînd se șgia la mine cînd la neamț, da neamțul ce să priceapă, că sta ca o mătăhuie și tot da din cap. — Pe urmă buzna la mine, și strînge de mină, și scutură, că nu știu ce bucurie i-am făcut, că el scrie o carte de istorie, și adună legende de la bătrîni despre valul ăsta la fața locului, nu ca alții, și că o să-mi trimeată și mie una.

Apoi de trimis, nu mi-a mai trimis cartea lui, da' nici de văzut nu l'am văzut de atunci. — Da oare o fi scris'o? —

Asta nici eu n'o știu, Bade Bucure, și de-aceia m'am hotărit s'o scriu eu pentru edificarea istoricilor noștri și ca să-ți mulțumesc, dacă îi mai fi trăind, că mi-ai ținut de urit pe drumul de la Caratai la Allacap.

D. ANGHEL.

PIERRE LOTI

PESCAR DE ISLANDA

II

(Urmare)

Dar *Leopoldina* se făcea din ce în ce mai mică, îndepărtată, pierdută. De sigur că o duceau curenții, căci vântul serii era slab și cu toate acestea ea se îndepărta iute. Micșorată ca o mică pată cenușie, aproape ca un punct, ea era gata să atingă marginea extremă a cercului lucrurilor văzute și să se cufunde în acel dincolo nemărgenit unde începuse a se întuneca.

La șapte ore, după ce corabia dispăru și se înseră, Gaud intră la ea, în definitiv destul de curajoasă, cu toate lăcrămile ce-i veniau. Ce deosebire, în adevăr și ce gol întunecos ar fi fost dacă ar fi plecat ca în cei în lalți doi ani fără a-i spune adio! Pe cită vreme acum totul se schimbase, se îndulcise. Yann era atît de mult al ei și se simțea atît de iubită cu toată plecarea aceasta, încît pe cînd se întorcea acasă singură, ea avea cel puțin mîngîierea și așteptarea delicioasă a acelei revederi ce 'și uraseră pe la toamnă.

III.

Vara trecu tristă, caldă, liniștită. Gaud pîndea cele dintiîu foi veștede, cele dintiîu stoluri de rîndunele, creșterea tufănelor.

Ea-i scrisese de mai multe ori prin vapoarele ce merg la Reickawi k și prin vînători, dar nu știu niciodată bine dacă aceste scrisori ajung.

Pe la sfîrșitul lui Iulie, ea primi una de la el. El o vestea că era sănătos la 10 ale lunii, că sezonul pescuitului părea fi minunat și că el avea deja 1500 pești partea lui. De la început pînă la sfîrșit, era scrisă în stil naiv și copiată pe modelul neschimbat al scrisorilor tuturor Islandezilor către familiile lor. Oamenii crescuți ca Yann, nu știu de loc să scrie miile de lucruri la care se gîndesc, pe cari le simt, sau

le visează. Fiind mai învățată de cît el, ea știu deci, să ierte aceasta și să citească printre rînduri adîncă iubire care nu era scrisă. De mai multe ori în aceste pagine, el îi dădea numele de soție, ca plăcîndu-î să-l repete. Și de altfel numai adresa: *Doamnei Margareta Gaos, casa Moan, în Ploubazlanec* era ceva pe care o recitîa cu plăcere. Atît de puțin timp avusese ea spte a fi numită: *Doamna Margareta Gaos!*

IV.

Ea lucră mult în acele luni de vară. Paimpolezele care la început nu prea aveau încredere în talentul ei de lucrătoare neprăgătită, spunînd că avea prea frumoase mîini de domnișoară, văzuseră din potrivă că nimeni nu croia ca ea rochiile, care să le facă mai frumos trupul și atunci ea deveni aproape o cusătoreasă cu faimă.

Ceia ce cîștiga, cheltuia spre a înfrumuseța locuința pentru întoarcerea lui. Scrinul, vechile paturî cu lavițe, erau reparate, ceruite, cu ferăria strălucitoare. Ea își aranjase ferestruia spre mare, cu un geam și perdele, își cumpăraseră o plapomă nouă pentru iarnă, o masă și scaune.

Toate acestea fără a se atinge de banii pe cari îi lăsase el la plecare și pe cari ea îi păstra într'o cutie mică chineză, spre a-i 'i arăta la întoarcere.

Cînd veghia, vara, la cea mai de pe urmă lumină a zilei, stînd în pragul casei cu bunica Yvonne ale cărei idei și al cărei cap mergeau mult mai bine cînd era cald, ea făcea pentru Yann o frumoasă flanelă de pescar de lină albastră. Pe marginea gulerului și a mîneșilor erau niște minuni de puncte încilcîte și cu găurele... Bunica Yvonne care fusese odinioară o minunată împletitoare, își amintise încet-încet toate meșteșugurile din tinerețea ei, spre a o învăța. Și era un lucru la care intra multă lină, căci lui Yann îi trebuia o flanelă mare.

Cu toate acestea, seara mai ales, începeai să simți micșorarea zilelor. Unele plante cari își sfîrșiseră creșterea în Iulie, luaū deja o înfățișare galbenă, muridă, și sipica violetă inflorea a doua oară pe marginea drumurilor : flori mai mici, purtate de tulpinițe mai lungi. În sfîrșit, cele de pe urnă zile ale lui August sosiră, și cea d'intîiu corabie islandeză se ivi într'o seară, la piscul Pors-Even. Sărbătoarea întoarcerii începuse.

Se duseră grămadă pe țarm spre a-î primi. Care era ?

Era *Samuel-Azévide* — totdeauna înainte corabia asta.

— De sigur, zicea bătrînul tată al lui Yann, *Leopoldina* nu va mai zăbovi. Eu știu cum e pe acolo. Cînd unii încep a pleca, ceilalți nu mai au astîmpăr.

V.

Și se întorceau Islandejii. Două corăbii a doua zi; patru a treia zi și apoi 12 în săptămîna următoare. Și în ținutul acela, bucuria veni odată cu ei și se bucurau soțiile și mamele. Veselia era în cîrciume, unde frumoase fete din Paimpol dau de băut pescarilor.

Leopoldina rămînea în ceata celor ce întîrziău: mai lipseau zece. Nu putea să mai întîrzie mult și cînd se gîndea că în cel mult opt zile, termen pe care ea și-l da spre a nu fi desamăgită, Yann va fi acolo, Gaud era într'o încîntătoare beție de așteptare, ținîndu-și casa în bună rînduială, curată și scuturată spre a-l primi.

Totul la locul lui, nu mai avea nimic de făcut și apoi începea a nu mai avea liniște la treabă, în nerăbdarea ei.

Trei din corăbiile întîrziate mai sosiră și apoi cinci. Două lipseau la apel.

— Ei, îi spuneau unii în glumă, anul ăsta *Leopoldina* și *Marie-Jeanne* vor fi cele mai de pe urmă ¹⁾.

Și Gaud începea să ridă și ea, mai însuflețită și mai frumoasă în bucuria ei de așteptare.

VI.

Dar zilele treceau.

Ea se gătea mereu, părea veselă, mergea pe cheiu spre a vorbi cu celelalte și își zicea că această întîrziere e foarte firească. Nu se întîmpla oare în fiecare an așa? Oh! Mai întîiu marinarii atît de buni și două din cele mai bune corăbii.

În urmă, întoarsă acasă, îi veneau seara cele dîntîiu înfiorări de mîhnire, de groază.

Se putea să-i fie frică atît de curînd? Era de ce să-i fie frică?...

Și ea se speria, fiindcă îi era deja frică.

VII.

Zece ale lunii Septembrie! Cui fugiau zilele!

Într'o dimineată cînd era o cîață groasă, cîață pe uscat, într'o adevărată dimineată de toamnă, soarele care răsăria o găsi stînd foarte de vreme supt ușa biseriçutei înecașilor, în locul unde se duc să se roage văduvele. Ședea cu ochii neclintîți, cu tîmplele strînse ca într'un cerc de fier. De două zile începuseră aceste neguri triste de dimineată și în dimineata aceia Gaud se deșteptă cu o neliniște mai sfîșietoare, din cauza acestei impresiuni de iarnă... Ce avea oare

¹⁾ În text «*ramasseront les balais du retour*» care nu se poate reda în românește

acea zi, acel cias, acea minută mai mult ca cele trecute?... Se văd de atâtea ori corăbii întârziate cite 15 zile și chiar o lună.

Dimineața aceea avea de sigur ceva deosebit, de oarece venise ea să stea pentru întâia oară supt acel acoperiș de bisericuță și să citească numele tinerilor morți.

În amintirea lui
Gaos Ivon, pierdut în mare
In apropiere de Norden-Fiord..

.....
O pală de vînt se simți urcîndu-se din mare ca un mare fior. În acelaș timp pe boltă se abătu ceva ca o ploaie: foile veștede. O întreagă involburare intră în acel pridvor... Bătrîni copaci sbîrliți ai livezii se despuiau, zguduți de acest vînt ce venia din spre mare. Venia iarna!

...pierdut în mare
în apropiere de Norden-Fiord,
în furtuna de la 4 spre 5 August 1880

.....
Ea citea ca o mașină și prin curba ușii, ochii ei se uita în largul mării care în dimineața aceea era foarte nelămurită, supt cîța cenușie și pe care o fișie atîrnată se tîra, se îndepărta ca un mare zăbransic de doliu.

Încă o gură de vînt mai puternică, ca și cum acel vînt de apus, care risipise odată acești morți pe mare, voia să chiniasă pînă și inscripțiile care aminteau numele lor celor în viață.

Gaud se uita cu o stăruință involuntară la un loc gol de pe zid care părea a aștepta cu o obsesiune teribilă. Era urmărită de ideia unei plăci nouă, care ar trebui poate pusă acolo în curînd, cu un alt nume pe care chiar în minte ea nu îndrăznia să-l spue într'un asemenea loc.

Îi era frig, și ședea pe banca de granit, cu capul răsturnat pe piatră.

...pierdut în apropiere de Norden-Fiord
în furtuna de la 4 spre 5 August,
la vîrsta de 23 de ani.
Odihnească 'n pace!

Islanda i se arătă, cu micul ei cimitir de acolo! Islanda îndepărtată, îndepărtată și luminată pe dedesupt, de soarele de la miezul nopții... Și deodată în acelaș loc gol al zidului ce părea că așteaptă,

ea avu cu o limpezime groaznică visiunea acelei plăci nouă la care se gîndea: o placă proaspătă, cu un cap de mort, cu două oase în cruce și în mijloc, într'un loc de flacări, un nume, numele adorat: *Yann Gaos!*... Atunci ea sări drept în picioare, scoțînd un țipăt răgușit din gît, ca o nebună...

Afară era mereu ceața de dimineață și foile veștede uramă să între involburîndu-se.

Pași pe cărare! Venia cineva? Atunci ea se ridică, dreaptă, cu o dătătură de mîină își îndreptă boneta și își stăpîni fața. Pașii se apropiau: cineva era să intre.

Repede ea își luă o înfățișare ca și cum ar fi acolo din întîmplare, nevoind cu nici un preț să pară o femeie de innecat.

Era tocmai Fante Floury, femeea ajutorului de căpitan de pe *Leopoldina*. Ea înțelese numai decît ce căuta Gaud acolo: de prisos să se mai prefacă în fața ei. Și de o cam dată acele două femei rămăseră mute una în fața alteia, privindu-se aproape cu ură, speriate că s'aū întîlnit pe aceeași cărare a spaimei.

— Toți cei din Tréguier și din St. Brieuc, s'aū întors de opt zile — zise în cele din urmă Fante, fără milă, cu o voce innăbușită și cam mînioasă.

Ea aducea o lumîinare spre a da un acatist.

— Ah! Da! Un acatist!

Gaud nu voise încă a se gîndi la așa ceva, la acest mijloc al desnădăjujiților. Dar ea intră în capelă, în urma Fantei, fără a spune nimic și ingenunchiară una lîngă alta ca două surori.

Ele înălțară către Fecioara-Steaua Mărei rugăciuni ferbinți, din toată inima. Și apoi în curînd nu se mai auzi de cît un sgomot de suspine și lacrămile lor grăbite, începură a cădea pe pămînt...

Se sculară mai blajine, mai încrezătoare. Fante ajută pe Gaud care șovăia și luînd'o în brațe, o sărută.

După ce 'și șterseră lacrămile, își așezară părul și-și scuturară salpetrul și pulberea lespezilor de piatră de pe rochiile lor, ele plecară fără să'și mai spuie nimic, pe drumuri deosebite.

VIII.

Acest sfîrșit de Septembre părea a fi o vară puțin mai melancolică. Era într'adevăr o atît de frumoasă vreme, încît dacă n'ar fi fost foile veștede cari cădeau ca o ploaie tristă pe drumuri, ai fi crezut că-i luna Iunie. Barbații, logodnicii, amanții se întorseseră și de pretutindenî sbucnia bucuria unei a doua primăveri de iubire...

În sfârșit, într'o zi, una din cele două corăbii întârziate în Islanda fu semnalată în larg.

Care?

Repede, cete de femei se strinseră pe țărm, mute, chinuite.

Tremurătoare și galbenă, Gaud era lângă tatăl lui Yann :

— Tare cred — spunea bătrînul pescar — tare cred că sunt ei. Un listel roșu, o pînză cu sul, seamăna binișor cu corabia lor.

Ce zici tu Gaud, fata mea?

— Și totuși nu! reluă el cu o descurajare repede Nu! Ne înșelăm și de data asta. Prăjina din pisc nu e la fel și are o pînză'n pisc.

Nu sint ei acum, e *Marie Jeanne*. O, dar de sigur, că nu vor întârzia nici ei, fata mea.

Și fiecare zi venia după alta și fiecă noapte venia cu o liniște neturburată cînd îi venia ceasul.

Ea urma a se găti cam ca o nebună. Îi era mereu frică să nu pară o femeie de naufragiat, desnădăjduindu-se, cînd celelalte aveau față de ea o înfățișare de milă și de taină, întorcînd ochii, spre a nu întîlni în drumul ei privirile acelea ce o înghețau.

Acum luase obiceiul de a se duce dis de dimineață, tocmai la sfîrșitul pămîntului, pe înalta stîncă din Pors-Even, trecînd pe dinapoia casei părintești a lui Yann spre a nu fi văzută de mama sa și de surioarele lui.

Se ducea singurică tocmai la capătul aceluî vîrf de pămînt din Ploubazlanec care e tăiat ca un corn de ren de-asupra Mîneicii cenușii și ședea toată ziua la picioarele unei cruci singuratece care stăpînea nemărginita îndepărtare a apelor.

Pretutindenî sint cruci de acestea de granit care se înalță pe stîncile înaintate ale acestuî pămînt de marinari, ca spre a cere iertare, ca spre a domoli acel mare lucru mișcător care fură oameni și nu-i mai dă, luînd mai ales pe cei mai vrednici, pe cei mai frumoși.

În jurul acelei cruci din Pors-Even erau landele de-a pururea verzi, acoperite cu iniștri mărunți. Și la această înălțime aerul mării era foarte curat, avînd abia mirosul sărat al *goemonilor*, dar pătruns de miremele delicioase ale Iuî Septembrie.

Se vedeau desemnîndu-se foarte departe, unele pe de-asupra altora, toate creștăturile coastei. Pămîntul Bretoniei se sfîrșia în vîrfuri dantelate ce înaintau pe liniștitul neant al apelor.

În planul întîi, stîncile ciuruiau marea, dar mai încolo nimic nu mai turbura luciul ei de oglindă. Ea avea un ușor zgomot desmerdător, ușor și nesfîrșit, care se urca din fundul tuturor golfurilor. Și erau depărtări atît de neliniștite, adîncimi atît de dulci! Marele neant

albastru, mormîntul multor Gaos, păstra taina lui nestrăbătută, pe cînd adieri ușoare, ca niște suflări, plimbau mireasma drobițelor mărunte, cari înfloriseră a doua oară la soarele de toamnă.

La oarecari ciasuri regulate, marea se retrăgea și pete se lărgiau atunci pretutindenî ca și cum Mîneca s'ar fi golit cu încetul.

Dar cu aceiași încetineală apele se urcau și urmau a se legăna înereu încolo și încoace, fără nici o grijă de cei morți.

Și Gaud, așezată la piciorul stîncei, sta acolo în mijlocul acelei liniști, privind mereu pînă cădea noaptea, pînă nu mai vedea nimic.

(Va urma).

TRAD. DE C. SANDU-ALDEA.

IN SEARA DE SFÎNTU GHEORGHE

— ICOANE DIN POPOR —

Satul, răsfirat pe vale, e scăldat în lumina soarelui. Grădinele își răsfață, în căldura zilei, belșugul florilor de pe pomii. Prin curți, pe drumuri se lasă 'n jos, în salturi mari și ciripind rîndunele. Se opresc în marginea șanțurilor, pe lîngă băltoace, ciugulesc pămînt, întind aripile și sboară apoi, ca niște săgeți jucătoare, sub strășinile caselor înnalte, ca să clădiască acolo locașul iubirei și grijilor d'o vară. Pe coaste, pădurile de fag au îmbrăcat haină nouă. Au sosit și cîntăreții și strigă într'una: «cucu-cucu», «pit-polac», din zori, și pînă 'n seară.

La învierea asta a firei, ia parte și omul, sărbătorind și sărbătoarea primăverei. Au împletit cununii de salcie în jurul donițelor de apă și a șiștarilor de muls; au făcut și cruci pe ele, ca și pe ușile dela casă și grajd. Pe la porți, și pe la praguri au pus glii; au adus și ramuri verzi și le-au bătut în stîlpii de la sală. Ba ici colo se vād fagi întregi, înfipti în pămînt, tremurîndu-și ușor frunzele, ca o urare de noroc.

«Miine-i sfîntu Gheorghe,
Mare Mucenic,
Care-aduce veselie
La mare și mic!»

E zi de Duminică, e la prînzior. Pe cînd, în toată curtea așteaptă mescioara cu tîmnașiga caldă, aurie, subt tuciu, iar fertura stă la foc, gata de turna în strachină, la circiumile din cale s'au oprit mulți din cei ce vînau la biserică or de la socotiala boerească. Nicăieri însă nu s'au înși adnați ca la Istrate, pe ulița mare, din partea de jos a satului; că aci e vad vechiū și e bun rachiul, cum e și

crișmarul. Și cu băutura se deschid și inimile și limba toacă 'n gură ca o meliță stricată.

— »Mă, eū mă prinț pe ce vrei, că nu viū făr' de cocoș!» tună odată, în larma mare, glasul lui Bunel.

— «Poate că știi vr'un cuibar! Așa merg și eu cu ochii 'nchiși!» îi răspunde Iosiv Murăruș. Și între ei se 'ncepe vorba de vînatul cocoșilor de munte.

— «Fleanca-Fleanca, mare acre! Ce cuibar te găsește, firtate? Cuibar e or unde vrei în munte, că cocoșii-s lighioane ciudate. S'adună dintr'un cuprins întreg și se 'ncaeră așa unde le vin, He, dar e tare greu, să dai de ei. Și dacă dai, ce mi-ai făcut, că te simt cale d'o poștă, cotcodăcesc și sboară cine știe unde! Vîntu'mă, numa' vîntu-î dă gata!» Și zicînd astea se ridică 'n sus și arată cu mîna spre o margine a pădurei din față. «Vedeți?... Cînd se clatină acolo frunza, bate 'n totdeauna vîntu' de la miază-noapte. Și cînd știū eū asta, nu viū făr' de cocoș, ferit-a D-zeū!»

De la o masă vecină, sare 'n sus un om. — «Bine, așa o fi» zice el. «Da să-mi spuneți voi, de ce 'ncep să se bată cocoșii în noaptea asta și nu al'dată?» Vîntătorii se uită toți la el.

«Aci e aci! Să văz care știe?» întărește el vorba.

— «Pentru că e vremea lor de 'mperechiat!» răspunde Bunel, mîndru, întorcîndu-se cu spatele spre el.

— Așa? Nu-î adevărat! Să-mi razi mie o mustață! Să nu mai mă chem eū Niță, dacă e așa!»

Pe lingă ei se adună acum și alții. Ciți-va înși, cari se certau alături, unde e răstoaca cea mai bună de prins păstrăvi, tac și ei și ascultă.

— Se bat cocoșii 'n noaptea asta, pentrucă-și viră ucigă-l crucea coada între ei. Așa? Nu credeți? Mă, da'n noaptea asta-s toți dracii slobozi. Umblă să spurce apele, să fure laptele de la vitele oamenilor iar care e rînduit la vre-o comoară se duce s'o păzească. Se pune cu brîncile pe ea, așa cum se tolănește un cîne, cînd roade osu. Nu lasă nici văpaia să licăriască 'n voia ei, blestematu', că sare de colo pînă col și joacă în juru' ei. Da vai de mama lui ce pate, că-l arde și-îl frige, de-l seacă la bojogi. Și, din negru cum e, de atîta dogorială se face alb, mă, alb cum e fulgu' de zăpadă!» Aci se oprește un pic, își șterge, cu mîneca cămășii fruntea-î bulbucată se sucește pe scaun și dă iar drum vorbeii mari, grăbite.

«He, și să vedeți mai departe, ce e cu bătaia cocoșilor! Dacă joacă flacăra mai de cu sară, se alege necuratu' c'o pîrpălia bună, da'

rămîne 'n schimb cu comoara, că nu se poate atinge de ea nimeni, ferit-a Dumnczeu!

De 'ntîrziază însă pînă la miezu' nopții și 'ncep cocoșii să cotcodăciască, își ia tălpășița spurcăciunea și se duce 'n scorburi. Și ciudos cum e, că lasă atîta bănet la voia 'ntîmplării, se prelinge 'n noapte pe lîngă cocoșii cu pricina, îi atinge cu coada și d'aci să te ții pîrleo cîrîială și bătae pe ei! Și tot el, diavolu, schimbă vîntu' și-aduce pe vînători, să-î răpuie. Acu știți?» Și cu vorbele astea scutură din cap, bate cu pumnul în masă și strigă odată tare:

— «Ei, mă, Niță, tizule mă, ad'o aici un chil. plătesc eu! Are balta pește! Enescu, săracu, să trăiască, că vă procopsește pe toți! E, he, unde e și un țigan, să-mi cînte acu mie:

«Dă-mi, Doamne, ce n'am gîndit,
Să mă mir ce m'a găsit!»

Numele omului ăsta e adevărat că-î Enescu! dar lumea-î zice Papuc. Și tot ea măi spune, că porecla asta-î vine de acolo, că-l ține nevasta de scurt la toate, îl bate 'n fie ce zi, pînă zice: «Iartă-mă, Ușo dragă, că nu măi fac, iartă-mă bobocelule, iartă-mă!» Cînd greșește cîte cineva și-î zice 'n față Papuc, întîiu se roșește, par'c'ar vrea să răspundă ceva; dar, — ce-î vine lui, ce se gîndește —, tace o clipă. se umflă apoi ca un curcan și 'ncepe să povestească, că, pe vremea cînd învăța la școală, ținea cerneala într'o sticlută de forma papucului, și, băieții strigîndu-l papuc azi, papuc mîine, Papuc i-a rămas numele.

(Sfîrșitul în N-rul viitor).

MIHAIL LUNGEANU.

REVISTA GENERALA

Congresul internațional pentru științele istorice va avea loc, la Berlin, în zilele de 6—12 August 1908. Cele opt secțiuni se vor ocupa cu istoria Orientului a Elinilor și Romanilor, cu istoria politică culturală și intelectuală a evului mediu și modern, cu istoria dreptului și a economiei sociale, cu istoria bisericească, cu istoria artelor și cu științele auxiliare ale istoriei (archivistică, bibliotecărei chronologie, diplomatică, epigrafică, genealogie, geografie istorică, heraldică, paleografie, spragistică). La ședințele generale se vor ține următoarele conferințe: Leone Caetane Principe di Teano (Roma): Studiul istoric al Islamului; G. Maspero (Cairo): Ce se face în Egipt pentru păstrarea monumentelor istorice; M. Rostozew (Petersburg): Istoria colonatului roman; Fr. Cumont (Gent):

Despre religiunea astrologică; I. L. Heiberg (Copenhaga): Archimed. Harald Hjærne (Upsala): Gustav Adolf; Gabriel Monod (Paris): Michelet și Germania; David I. Hill (America): Funcțiunea etică a istoricului; Pio Rajora (Florența): Istorie și epopee; Alex. Bagge (Christiania): Origina și adevărurile legendei islandeze (saga); Sir Frederick Pollock (London): Guvernarea prin consilii în Anglia; W. M. Ramsay (Aberdeen): Organizarea bisericeii în Lycaonia din veacul al 4-lea pînă la al 2-lea ilustrată prin epigrafie; F. Wickhoff (Viena): Despre împărțirea istoriei artelor în perioade principale. Taxa de participare este de 20 mărci. Inscrierile se fac la casierul congresului d. Le pold Koppel, consilier comercial intim, Berlin N. W. 7, Pariser Platz 6.

*

«*Literarisches Zentrablatt für Deutschland*» publică în numărul 25, anul 59, din 20 Iunie 1908, o dare de seamă asupra unei noi lucrări a d-lui Prof. D. N. Iorga, referitoare la istoria imperiului otoman, apărută în colecțiunea lui K. Lamprecht (*N. Iorga: Geschichte des osmanischen Reiches. Nach den Quellen dargestellt. I. Band. (Bis 1451) Gotha 1908. F. A. Perthes. XX și 486 pag. în 8—9 mărci*). Recenziunea este datorită profesorului Karl Brochelmann de la universitatea din Koenigsberg în Prusia.

*

În editura lui Karl Hiersemann din Lipsca a apărut o colecțiune de 32 table, interesante în felul lor: anunțurile de librărie din secolul al 15-lea, pe cari le-a adunat și reprodus, cu multă artă Konrad Bürger.

Hugo Alt amintește în «*Die schöne Literatur*» (IX, No. 13, 20 Iunie 1908) traducerile din literatura română, publicate de Carl Dietrich în colecțiunea sa «*Aus den Balkanwinkel*», Lipsca 1908, Amelang.

*

Marele duce rusesc Mihail Mihailovici, care de 15 ani nu mai trăiește în Rusia, a publicat un roman, în limba engleză, sub titlul: «*Lupte pînă la moarte*». Romancierul, căsătorit cu o nepoată a lui Pușkin (Contesa Tarby) povestește propria sa dragoste.

*

Editorii scrierilor postume ale lui Henrik Ibsen, D. Halvdan, Koht și Dr. Iulius Elias, au găsit în păstrarea unei surori a prietenului din copilărie al lui Ibsen, Schulerund, un manuscris cu totul necunoscut: o nvelă romantică care poartă numirea de «*Prizonierul din Akerschans*».

*

Universitatea din Upsala a conferit cunoscutei scriitoare Selma Lagerlof titlul onorific de «*doctor*».

*

D. Augustus Gyulai, profesor la Budapesta, a publicat o bibliografie a traducerilor ungurești din literatura engleză. Ungurii au cite șase traduceri din «*Hamlet*» și «*Coriolan*».

*

Un congres internațional pentru istoria religiunilor va avea loc, în luna Septembrie 1908, la Oxford. Informațiunile se pot obține dela d-nii G. Estlin Carpenter, 109 Banburg Road și L. R. Farneli 101 Woodstock Road, la Oxford.

*

În editura lui Hans Bondy, Berlin, au apărut în două edițiuni: Povești populare norvegiane (Norvegische Volksmärchen) datorite d-lor P. Asbjörn- sen și Jørgen Moc. Întia edițiune apărută acum 60 de ani, avea o prefață de Ludwig Fieck; această a doua edițiune are o a doua prefață de de Hermann Bang.

*

Librăria Loescher & Co. din Roma, care a dobândit manuscrisul original al comentariului «Comediei divine» datorit lui Pietro Alighieri din anul 1359, format din 134 foi în folio scrise pe amîndouă părțile, vrea să'l vînză cu prețul de 25.000 lire.

*

«Foaia de informațiuni comerciale» a Ministerului de Industrie și de comerț publică într'un supliment, Iunie 1908, și în limba franceză conferința rostită la Londra, «*La Roumanie moderne*», de d-l Alfred Stead, consul general al Romîniei în capitala Angliei.

*

O nouă lucrare a d-lui Dr. Emil Fischer-București apărută în «Correspondenzblatt des Vereins fuer siebenbuerger Landeskunde», (anul XXXI, No. 516, 1908) se ocupă cu Țara Birsei. D-sa susține părerea, că această țară n'a fost nici decum un «desertum» sau o «terra inhabitata» înaintea venirii Leșilor, ci că a fost locuită de o populațiune slavă, Slavii spune d-sa, s'aū aflat încă înaintea epocii Avarilor în Ungaria, în Transilvania și în Romînia. Limba Săcuilor mai prezintă și astăzi un mare număr de cuvinte — pe cari le citează — împrumutate de la Slavi. În țara Săcuilor sînt multe localități cari poartă numiri slave, ceea ce explică faptul că le găsim și în țara Birsei. Autorul insistă însă asupra necesității de a face o deosebire între numirile slavice vechi, dobîndite în mod direct, și acele primite prin mijlocirea limbei romîne.

La Rîșnov — și numirea această este slavă — se găsește un templu al vechilor Slavi pe cari îl schițează d-l Dr. Fischer. Asemănările asupra cărora atrage atențiunea, datele mitologice referitoare la rămășițele templului pagin, precum și observațiunile lingvistice, sînt cît se poate de interesante. D-sa crede, că păstrarea aproape nealterată a numirilor vechi, slave, ar dovedi, că atunci cînd au venit cavalerii, slavismul încă nu dispăruse sau că dispăruse numai de curînd.